

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ:ΟΙ ΜΙΚΡΟΙ ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ:ΟΜΑΔΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ Δ2

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:Η ΔΑΣΚΑΛΑ ΜΑΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: ΕΥΤΥΧΙΑ – ΣΤΕΦΑΝΟΣ – ΝΙΚΟΛΑΣ - ΒΑΣΙΛΗΣ

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ:Ο ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ

ΟΜΑΔΕΣ

1.ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΠΡΙΤΣΑΣ

ΝΙΚΟΛΑΣ ΦΑΤΟΛΑΣ

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΠΑΝΤΑΖΗΣ

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΠΟΥΡΑΖΑΣ

2.ANNA ΤΟΡΤΟΠΙΔΟΥ

ΣΩΤΗΡΗΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΒΑΣΙΛΗΣ ΦΑΤΟΛΑΣ

ΕΥΤΥΧΙΑ ΤΖΙΑΤΖΙΑΦΗ

3.ΣΩΤΗΡΗΣ ΚΑΤΣΙΓΙΑΝΝΗΣ

ΚΩΣΤΑΣ ΣΑΛΤΑΣ

ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΛΟΪΖΟΣ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΡΙΖΟΣ

Αφιερώνουμε

στα παιδιά που τους αρέσει να ερευνούν...

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Συνέντευξη με τον ιερέα της ενορίας μας.....	5
Ετοιμασίες σπιτιού.	7
Περιπλάνηση στην αγορά.....	9
Έθιμα και παραδόσεις του τόπου μας.....	13
ΕΘΙΜΑ ΑΛΛΩΝ ΤΟΠΩΝ	18
ΣΚΕΨΕΙΣ – ΕΠΙΛΟΓΟΣ	20
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	21

Συνέντευξη με τον ιερέα της ενορίας μας

Το Πάσχα η μεγαλύτερη γιορτή της Χριστιανοσύνης πλησιάζει και σε μας τους μαθητές γεννήθηκε η επιθυμία να οδηγηθούμε στην πορεία της Μ. Εβδομάδας μέχρι την Κυριακή του Πάσχα μέσα από δράσεις. Να αισθανθούμε την πασχάλινή ατμόσφαιρα πιο ευχάριστα, αλλιώς... Θεωρήσαμε τον ιερέα της ενορίας μας το πιο κατάλληλο πρόσωπο για να μας δώσει πληροφορίες για το βαθύτερο νόημα των ημερών και του ζητήσαμε μια συνέντευξη.

- Τι συμβολίζει η Μεγάλη Εβδομάδα, η εβδομάδα απ' την Κυριακή των Βαΐων μέχρι το Πάσχα;

Αυτή η εβδομάδα δεν ονομάστηκε Μεγάλη γιατί είχε πολλές μέρες, ονομάστηκε Μεγάλη γιατί αναφέρει γεγονότα από την ζωή του Χριστού. Είναι η εβδομάδα των Παθών του Κυρίου

- Σε τι αναφέρετε η κάθε μέρα της Μεγάλης Εβδομάδας;

Την Κυριακή των Βαΐων ο Ιησούς επισκέπτεται τα Ιεροσόλυμα πάνω σ' ένα γαϊδουράκι. Τη Μεγάλη Δευτέρα ακούμε την παραβολή του Ιωσήφ. Τη Μεγάλη Τρίτη ακούμε την παραβολή των 10 παρθένων και των ταλάντων. Τη Μεγάλη Τετάρτη γίνεται το ευχέλαιο. Τη Μεγάλη Πέμπτη έγινε ο μυστικός δείπνος όπου ο Ιησούς έπλυνε τα πόδια των μαθητών του. Ο Ιησούς πήγε να προσευχηθεί κάτω από μία ελιά και μόλις ο Ιούδας τον είδε, τον παρέδωσε στους Ιουδαίους. Την ίδια ημέρα έχουμε και τη σταύρωση Του. Τη Μεγάλη Παρασκευή μετά την σταύρωση του Ιησού ακολούθησε η ταφή και η κηδεία του. Το Μεγάλο Σάββατο ο Ιησούς αναστήθηκε.

- Τι ετοιμασίες πρέπει να κάνετε για την Μεγάλη Εβδομάδα;

Πρέπει να ετοιμαστούν τα ενδύματα της Αγίας Τράπεζας , να ξεσκονίσουμε τον επιτάφιο, να βρούνε γυναίκες που θα στολίσουν την εκκλησία, ποια κορίτσια θα γίνουν μυροφόρες και ποια θα κρεμάσουν τις μαύρες κορδέλες που το βράδυ της Ανάστασης θα γίνουν λευκές.

- Ποιους ύμνους ψάλετε την Μεγάλη Εβδομάδα;

Οι ύμνοι που ψάλουμε την Μεγάλη Εβδομάδα περιγράφουν τα Πάθη του Χριστού.

- Πώς ετοιμάζετε και τι συμβολίζει το ευχέλαιο;

Το ευχέλαιο είναι ένα από τα επτά μυστήρια της εκκλησίας που το διέδωσε ο Απόστολος Παύλος. Χρησιμοποιείται πριν ή μετά την εξομολόγηση. Ο παπάς βουτάει ένα κομμάτι βαμβάκι στο έλαιο και δημιουργεί σταυρουδάκια σε διάφορα μέρη του σώματος. Χρησιμεύει στους αρρώστους σαν φάρμακο.

- Τι συμβολίζει ο επιτάφιος και πείτε μας λίγα λόγια για το στολισμό του και την περιφορά του.

Ο επιτάφιος είναι αναπαράσταση του τάφου του Ιησού. Όπως, στολίζουμε με λουλούδια τους τάφους έτσι στολίζουν και τον επιτάφιο. Τον επιτάφιο τον περιφέρουμε γύρω από την ενορία σαν αναπαράσταση της κηδείας του Χριστού και μπορούν να συμμετέχουν μικροί και μεγάλοι.

- Ποια είναι η πιο θλιμμένη μέρα;

Η πιο θλιμμένη μέρα είναι η Μεγάλη Παρασκευή που ο Χριστός σταυρωμένος θα ενταφιαστεί στο τάφο του. Αυτή η μέρα τιμάται ως η κηδεία του Χριστού. Έχει προηγηθεί η αποκαθήλωση όπου το ομοίωμα του Χριστού που είναι στο σταυρό το κατεβάζουν σκεπασμένο σε ένα σεντόνι και το βάζουν στον επιτάφιο
- Τι ώρα λέτε το “Χριστος Ανέστη”;

Στις 11:50 λέμε το “Δεύτε λάβετε φως εκ του ανέσπερου φωτός” και στις 12:00 λέμε το “Χριστός Ανέστη”.
- Τι γίνεται την επόμενη μέρα μετά το βράδυ της Ανάστασης;

Την Κυριακή το απόγευμα γίνεται η δεύτερη Ανάσταση όπου το Ευαγγέλιο ψάλετε σε πολλές γλώσσες όπως Αγγλικά, Γαλλικά και Αράβικα κ.α. συμβολίζοντας την ενότητα των εθνών. Αυτή η μέρα μας θυμίζει την διάδοση της Ανάστασης του Χριστού σε όλο τον κόσμο.
- Γιατί νηστεύουμε;

Νηστεύουμε γιατί είναι επιθυμία του Χριστού και γιατί άμα νηστέψουμε θα βρεθούμε πιο κοντά στο Χριστό.
- Ποια είναι η καλύτερη μέρα για να μεταλάβουμε;

Ενώ οι πρώτοι χριστιανοί κοινωνούσαν κάθε μέρα σήμερα μπορούμε να μεταλάβουμε τη Μεγάλη Πέμπτη και το Μεγάλο Σάββατο μετά την Ανάσταση .
- Με όλες αυτές τις λειτουργίες που κάνετε κουράζεστε;

Οι παπάδες δεν κουράζονται όταν λειτουργούν γιατί όλα αυτά που ψέλνουν είναι για τον Χριστό και η πνευματική ανάταση υπερισχύει της σωματικής κούρασης.
- Σας βοηθάει άλλος ιερέας;

Δύο ιερείς υπάρχουν μέσα στον ναό αλλά ο κάθε ένας κάνει διαφορετική δουλειά .

Ετοιμασίες σπιτιού.

Κάνοντας μια σύγκριση στο παρόν και στο παρελθόν σκεφτήκαμε να καλέσουμε στην τάξη μας μια νοικοκυρά για να μας απαντήσει στα ερωτήματά μας που είχαν σχέση με τις ετοιμασίες του σπιτιού. Μάθαμε λοιπόν από την κυρία που με προθυμία δέχτηκε να έρθει, τα παρακάτω.

Οι δουλειές μιας νοικοκυράς ξεκινούσαν πριν από την Κυριακή των Βαΐων. Η νοικοκυρά αυτή την εβδομάδα καθάριζε το σπίτι έπλενε χαλιά, κουρτίνες, έβαφε το σπίτι αν χρειαζόταν, ασβέστωνε τους τοίχους της αυλής, έβαφε τις γλάστρες.

Εκείνη την εβδομάδα οι γυναίκες παλιότερα συνήθιζαν να φτιάχνουν κουλούρια, νηστίσιμα γλυκά, αμυγδαλωτά, τσουρέκια . Φρόντιζαν μάλιστα να τελειώνουν όλες τις δύσκολες δουλειές μέχρι τη Μ. Δευτέρα για να μπορούν να πηγαίνουν κάθε βράδυ στην εκκλησία τη Μ. Εβδομάδα. Σήμερα επειδή οι περισσότερες γυναίκες εργάζονται εκτός σπιτιού δε μένει πολύς χρόνος, γι αυτό πολλές από τις παραπάνω δουλειές δε γίνονται.

Τη Μ. Πέμπτη οι νοικοκυρές όπως σήμερα έτσι και παλιά έβαφαν τα αυγά. Αφού πρώτα τα έπλεναν καλά τα έβραζαν. Μετά τα έβαζαν σε μια άλλη κατσαρόλα στην οποία υπήρχε χλιαρό νερό στο οποίο είχαν διαλύσει μπιγιά με λίγο ξύδι και τα άφηναν για 5 λεπτά. Όταν ήταν έτοιμα τα έβγαζαν ,τα λάδωναν και τα τοποθετούσαν στα ειδικά καλαθάκια.

Το πρώτο αυγό που έβγαζαν από την κατσαρόλα το έβαζαν στο εικονοστάσι.

Τα αυγά τα έβαφαν κόκκινα ή άλλα χρώματα και τα στόλιζαν κολλώντας πάνω αυτοκόλλητα(χαλκομανίες) με πασχαλινές παραστάσεις. Οι τρόποι βαψίματος πολλές

φορές διέφεραν .Άλλες φορές τα έβαφαν με μπογιές που έβαφαν τα ρούχα άλλες φορές με το ζουμί από βρασμένα παντζάρια. Για να κάνουν σχέδια πάνω στα αυγά έπαιρναν φύλλα από τριανταφυλλίες ,από μαϊντανό κ. α. τα έβαζαν πάνω στα αυγά και μετά αφού τα τύλιγαν με κομμάτια από καλσόν τα έβαζαν στη μπογιά .Όταν τελείωνε το βράσιμο βγάζοντας το καλσόν, το σχέδιο του φύλλου ήταν αποτυπωμένο πάνω στο αυγό. Αν ήθελαν πολύχρωμα αυγά αντί για φύλλα έβαζαν φλούδες κρεμμυδιών .Αυτά τα αυγά τα έλεγαν <<πλούμπες>>. Συνήθιζαν από την ώρα που άρχιζαν να βάζουν τα αυγά να απλώνουν στη βεράντα του σπιτιού ένα κόκκινο πανί .Μερικές νέες νοικοκυρές προσπαθούν και σήμερα να κάνουν ότι έκαναν οι παλιότερες και καταφέρνουν έτσι να κρατούν τις παραδόσεις.

Τη Μ. Πέμπτη οι νοικοκυρές έβγαίνουν στην αγορά να ψωνίσουν παπούτσια , ρούχα για τα παιδιά τους, λαμπάδες κίτρινες για τον Επιτάφιο σε ένδειξη πένθους και λευκές για την Ανάσταση σε ένδειξη χαράς και αν ήταν νονές λαμπάδες και δώρα για τα βαφτιστήρια τους . Τα παιδιά παλιότερα δεν ήταν μαθημένα στα πολλά ρούχα γι αυτό πολλές φορές κοιμόταν το βράδυ αγκαλιά με τα καινούρια παπούτσια ή ρούχα από τη χαρά τους. Επειδή παπούτσια αγόραζαν μια φορά το χρόνο τα έπαιρναν 1-2 νούμερα μεγαλύτερα για να βγάλουν τη χρονιά κι έβαζαν μπροστά βαμβάκι για να μην τους βγαίνουν από τα πόδια.

Τη Μ. Παρασκευή οι νοικοκυρές μαγειρεύαν αλάδωτα φαγητά όπως και πλαστό αλάδωτο που τον τρώγανε βουτώντας τον σε ξύδι όπως ο στρατιώτης έδωσε ξύδι στο Χριστό πριν ξεψυχήσει .Την ίδια μέρα το πρωί πήγαιναν στον Επιτάφιο λουλούδια και τον στόλιζαν με αυτά λέγοντας μοιρολόγια. Σήμερα αυτό έχει αντικατασταθεί από ανθοπωλεία και οι γυναίκες απλά βοηθούν.

Το Μ. Σάββατο το πρωί ετοίμαζαν τα καλύτερα ρούχα και τις λαμπάδες για όλους για το βράδυ. Έφτιαχναν τη μαγειρίτσα που θα έτρωγε η οικογένεια όταν θα γύριζε στο σπίτι μετά την Ανάσταση.

Μαγειρίτσες υπάρχουν δυο ειδών. Η μια γίνεται

με χόρτα και η άλλη σούπα με ρύζι αυγολέμονο. Για να γίνει η μαγειρίτσα πρέπει τα έντερα και τα εντόσθια του αρνιού να πλυθούν πολύ καλά και με λεμόνι.

Μια συνταγή για μαγειρίτσα με χόρτα (γεμίδια) που μας είπε η κυρία είναι η παρακάτω.

ΥΛΙΚΑ

1 συκωταριά αρνιού-εντόσθια

2 κιλά χόρτα διάφορα

10 κρεμμυδάκια φρέσκα

1 κρεμμύδι ξερό

1 ματσάκι άνηθο

1 ματσάκι μαϊντανό

Μια σάλτσα 250 γρ.

1 κρασοπότηρο λάδι

ΕΚΤΕΛΕΣΗ

Πλένουμε καλά τα έντερα και τα εντόσθια και τα βράζουμε. Μόλις βράσουν και κρυώσουν τα ψιλοκόβουμε.

Σε νερό που βράζει ρίχνουμε τα καλά πλυμένα χόρτα για λίγο (τα ζεματάμε) .Όταν τα βγάλουμε τα βάζουμε σε ταψί με όλα τα υπόλοιπα υλικά, αλάτι, πιπέρι και τα βάζουμε στο φούρνο. Ψήνουμε σε θερμοκρασία 200 για μια ώρα.

Καλή επιτυχία. Καλή όρεξη. Καλή Ανάσταση

Περιπλάνηση στην αγορά.

Ένα πρωινό ξεκινήσαμε μια περιπλάνηση στην αγορά. Πήγαμε σε καταστήματα με λαμπάδες και είδη δώρων, σε ένα ανθοπωλείο, ένα κρεοπωλείο, ένα ζαχαροπλαστείο , ένα κηροπωλείο θέλοντας να δούμε τον τρόπο με τον οποίο συμμετέχει η αγορά στον εορτασμό του Πάσχα. Πήραμε συνεντεύξεις από έναν κρεοπώλη , έναν κηροποιό, μια ανθοπώλισσα ένα ζαχαροπλάστη. Ο καθένας από αυτούς μας έδωσε πολλές ξεχωριστές πληροφορίες.

Ο κ. κρεοπώλης πρόσχαρος μας είπε:

Η Μ. Εβδομάδα είναι πολύ δύσκολη για έναν κρεοπώλη. Ο κρεοπώλης πρέπει να μεταφέρει τα κρέατα που είναι αρνιά, κατσίκια και πολλών ειδών άλλα κρέατα από τα σφαγεία και να τα συντηρήσει σε μεγάλα ψυγεία .Αυτός ετοιμάζει και σουβλίζει τα αρνιά για να τα πάρει ο καταναλωτής .Φέτος που υπάρχει οικονομική κρίση είναι αναγκασμένος να πουλήσει

τα κρέατα σε πιο χαμηλές τιμές .Οι τιμές φέτος θα κυμανθούν ανάμεσα στα 9ευρώ με 9,50 ευρώ το κιλό το αρνί και 10 με 10,50 ευρώ το κατσίκι. Η αγωνία του για το αν θα κάνει τόσες πωλήσεις όσες άλλες χρονιές είναι μεγάλη.

Ο κρεοπώλης φτιάχνει και κοκορέτσια. Μας είπε κι εμάς ένα μυστικό για το καλό πλύσιμο των εντέρων που χρησιμοποιούμε στο κοκορέτσι. Πρέπει να τα πλένουμε με λεμόνι για να απολυμανθούν καλύτερα και να φύγουν οι μυρουδιές.

Το Πάσχα μας είπε ο κρεοπώλης δουλεύει όλη την ημέρα και κουράζεται περισσότερο σε σχέση με άλλες μέρες με αποτέλεσμα να λείπει πολλές ώρες από το σπίτι του και την οικογένειά του.

Αφού τον ευχαριστήσαμε τον αποχαιρέτησαμε.

Φεύγοντας από εκεί πήγαμε σε ένα κηροπωλείο.

Μόλις μπήκαμε στο μαγαζί ο κ. κηροπώλης μας υποδέχτηκε με μεγάλη χαρά. Εκεί είδαμε πολλές λαμπάδες και κεριά. Ο κύριος που είχε το

μαγαζί μας εξήγησε ότι οι λαμπάδες στο μαγαζί του ήταν όλες από φυσικό κερί. Μας είπε ότι παίρνουν το κερί από τις μέλισσες και το φτιάχνουν σε σχήμα τούβλου, στη συνέχεια το βάζουν σε μια ειδική μηχανή που το κόβει σε λεπτά φύλλα. Κατόπιν παίρνουν το φυτίλι και το τοποθετούν στη μέση του τυλιγμένου φύλλου και η λαμπάδα είναι έτοιμη .Στο τέλος τις στολίζουν με διάφορα παιχνίδια και κορδέλες. Αυτές οι λαμπάδες μας είπε κοστίζουν λιγότερο από τις λαμπάδες με παραφίνη που είναι προϊόν πετρελαίου. Το πετρέλαιο περνάει από πολλές ξένες χώρες ώσπου να φτάσει στη χώρα μας, αυτό σημαίνει μεγαλύτερο κόστος κι έτσι οι λαμπάδες που γίνονται με παραφίνη κοστίζουν πιο ακριβά.

Ενθουσιασμένοι από τις πολύχρωμες λαμπάδες με τα όμορφα παιχνίδια πάνω αποχαιρέτησαμε και αυτόν τον κύριο αφού τον υποσχεθήκαμε ότι θα προσπαθήσουμε να τον προτιμήσουμε για τις αγορές μας.

Καθώς περπατούσαμε περάσαμε κι από άλλα μαγαζιά. Τότε είδαμε ότι όλο και περισσότεροι μαγαζάτορες έχουν μπει στο πασχαλιτικό πνεύμα και έχουν βγάλει στις βιτρίνες όμορφες λαμπάδες ,πολύχρωμα

καλαθάκια, παιχνίδια που θα ικανοποιήσουν τις επιθυμίες των παιδιών.

Προχωρώντας φτάσαμε σε ένα ανθοπωλείο. Εκεί μας περίμενε μια κ. ανθοπώλισσα η οποία με το χαμόγελο στα χείλη μας είπε ότι οι ανθοπώληδες ετοιμάζονται για τις πασχαλινές μέρες από την Κυριακή των Βαΐων που στολίζουν την εκκλησία με βάγια. Τη Μ. Πέμπτη φτιάχνουν στεφανάκια που τα παίρνει ο κόσμος και τα κρεμά στον σταυρωμένο Χριστό.

Τη Μ. Παρασκευή το κάθε ανθοπωλείο αναλαμβάνει να στολίσει 2-3 Επιταφίους της πόλης. Εκεί χρησιμοποιούν λουλούδια της εποχής όπως πασχαλίτσες, κρίνα, τριαντάφυλλα και προσπαθούν να πετύχουν το καλύτερο αποτέλεσμα. Ορισμένες εκκλησίες στολίζουν και την Ωραία Πύλη για την Ανάσταση.

Γοητευμένοι από την ομορφιά των λουλουδιών, τα χρώματα και τα αρώματα εγκαταλείψαμε και το ανθοπωλείο και συνεχίσαμε την περιπλάνησή μας.

Πλησιάζαμε στο τέλος της βόλτας μας όταν περάσαμε από ένα ζαχαροπλαστείο.

Μπαίνοντας μέσα οι μύτες μας έσπασαν από τις πολλές μυρουδιές. Εκεί μας υποδέχτηκε μια κυρία η οποία με καλοσύνη μας είπε ότι οι ετομασίες για το Πάσχα είχαν ήδη αρχίσει. Στο ζαχαροπλαστείο υπήρχαν τσουρέκια που στολίζονταν με κόκκινα

αυγά και οι τιμές τους έφταναν τα 10 ευρώ το κιλό. Υπήρχαν μικρά και μεγάλα σοκολατένια αυγά, καλάθια στολισμένα κι ένα σωρό γλυκίσματα άλλα νηστίσιμα και άλλα όχι ώστε να ικανοποιούν τις προτιμήσεις όλων των ανθρώπων.

Η κυρία μας είπε με τι υλικά γίνεται ένα τσουρέκι. Μας είπε λοιπόν ότι χρειαζόμαστε βούτυρο, γάλα, ζάχαρη, αυγά, μαχλέπι, αλεύρι και μετά από πολύ ζύμωμα, ψήσιμο έχουμε αυτό το ωραίο αποτέλεσμα.

Την ευχαριστήσαμε και φεύγοντας από το ζαχαροπλαστείο πεινάγαμε και σχεδόν τρέχαν τα σάλια μας από τα τόσα γλυκά που είδαμε και μυρίσαμε.

Επιστρέφοντας στο σχολείο ικανοποιημένοι από όλα αυτά που ακούσαμε και είδαμε καταλάβαμε ότι το Πάσχα έφτασε κι αισθανθήκαμε την ανάγκη να ευχηθούμε ο ένας τον άλλον **ΚΑΛΟ ΠΑΣΧΑ-HAPPY EASTER.**

Ζωγραφιές των παιδιών από τη βόλτα στην αγορά

Έθιμα και παραδόσεις του τόπου μας.

Παρελθόν- παρόν- μέλλον

Κάθε πόλη και χωριό γιορτάζει με το δικό του μοναδικό τρόπο τις ημέρες του Πάσχα.

Είναι μια γιορτή που γιορτάζεται με έντονο το χρώμα της παράδοσης.

Έτσι λοιπόν συμβαίνει και στον τόπο μας.

Την Πέμπτη πριν του Λαζάρου τα κορίτσια τραγουδάνε από σπίτι σε σπίτι τα κάλαντα του Λαζάρου. Από το προηγούμενο βράδυ με τη βοήθεια της γιαγιάς και της μαμάς τρέχουν στις γειτονιές να μαζέψουν λουλούδια όπως πασχαλίτσες, κρίνα για να στολίσουν τα

καλαθάκια τους. Όταν τα στολίσουν τα κρεμάνε έξω από το σπίτι το βράδυ. Την άλλη μέρα το πρωί οι **Λαζαρίνες** τραγουδάνε:

<<Εις την πόλη Βηθανία κλαίει η Μάρθα κι η Μαρία

Κλαίνε για τον αδελφό τους που τον είχαν καρδιακό τους

Τρεις ημέρες τον θρηνούσαν κι άλλες τρεις τον μοιρολογούσαν

Πες μας Λάζαρε τι είδες εις τον Άδη που επήγες

Είδα φόβους είδα τρόμους είδα βάσανα και πόνους

Φέρτε μου λίγο νεράκι να ξεπλύνω το φαρμάκι

Και του χρόνου>>.

Οι οικοδεσπότες δίνουν στα κορίτσια χρήματα και αυγά.

Τα τραγούδια διαφέρουν από περιοχή σε περιοχή. Σε κάποια χωριά τα κορίτσια κρατάνε κι ένα ξύλο σκαλισμένο το **λαζαρόξυλο** για να κυνηγούν τα σκυλιά. Επίσης τραγουδούν κι άλλες μέρες άλλοτε Παρασκευή κι άλλοτε Σάββατο.

Το απόγευμα του Λαζάρου πάμε στην εκκλησία κλωνάρια βάγιας για την επόμενη μέρα.

Η ημέρα των Βαΐων μας θυμίζει τη θριαμβευτική είσοδο του Χριστού στα Ιεροσόλυμα.

Τη βάγια που παίρνουμε από την εκκλησία τη βάζουμε στο εικόνισμα για ένα χρόνο.

Την ημέρα αυτή συνηθίζεται να τρώμε ψάρι κι ο λαός λέει το τραγούδι:

<<Βάγια βάγια των βαγιών

Τρώνε ψάρι και κολιό

Κι ως την άλλη Κυριακή

Με το κόκκινο αυγό>>.

Τη Μεγάλη Πέμπτη τα αγόρια λένε τα κάλαντα στις γειτονιές.

<<Σήμερα μαύρος ουρανός σήμερα μαύρη μέρα

Σήμερα όλοι θλίβονται και τα βουνά λυπούνται

Σήμερα έβαλαν βολή οι άνομοι Εβραίοι

Οι άνομοι και τα σκυλιά και τρεις καταραμένοι

Για να σταυρώσουν το Χριστό τον Πανταβασιλέα

Σύρε μανούλα στο καλό και στην καλή την ώρα

Και μένα να με καρτερείς το Σάββατο το βράδυ

Όταν σημαίνουν οι εκκλησιές και ψάλλουν οι παπάδες

Τότε κι εσύ μανούλα μου θα 'χεις χαρές μεγάλες>>.

Την ίδια μέρα οι νοικοκυρές βάφουν αυγά κόκκινα. Το αυγό θεωρείται σύμβολο της γέννησης του κόσμου, της ζωής. Η παράδοση λέει ότι τα βάφουν κόκκινα γιατί:

<<Δύο γυναίκες όταν πήγαν να αλείψουν το σώμα του Χριστού με μύρα τις πλησίασε ο άγγελος και τις είπε πως ο Χριστός αναστήθηκε .Αυτές τότε έτρεξαν να το πουν παντού και στο δρόμο βρήκαν μια γυναίκα με ένα καλάθι αυγά .Η γυναίκα τις ρώτησε γιατί τρέχουν κι εκείνες της είπαν πως αναστήθηκε ο Χριστός. Εκείνη δεν το πίστεψε και είπε:

Άμα αναστήθηκε τα αυγά που κρατάω να γίνουν κόκκινα. Τα αυγά έγιναν κόκκινα.>>

Άλλη παράδοση λέει ότι το κόκκινο αυγό συμβολίζει το αίμα του Κυρίου.

Την ημέρα αυτή φτιάχνουν και χορτόπιτα νηστίσιμη (χωρίς τυρί

Το Πάσχα ο ρόλος της νονάς ή του νονού είναι να πάνε στο βαφτιστήρι τους λαμπάδα για την ανάσταση, παπούτσια, τσουρέκι .Η μέρα που συνήθως τα πάνε είναι η Μ. Πέμπτη Ο σκοπός της λαμπάδας είναι πολύ σημαντικός για το παιδί, γιατί συμβολίζει **το νέο φως** του Χριστού που θα φωτίζει την ψυχή του. Τις περισσότερες φορές τα δώρα τα έχουν διαλέξει μαζί νονοί και κουμπαρούλια.

Τη Μ. Πέμπτη πολλοί άνθρωποι φτιάχνουν στεφανάκια με λουλούδια και τα κρεμάνε πάνω στον Εσταυρωμένο.

Και όσες γυναίκες θέλουν κάθονται το βράδυ στην εκκλησία και λένε μοιρολόγια στον σταυρωμένο Χριστό μέχρι το πρωί.

Η Μ. Παρασκευή είναι η πιο θλιμμένη μέρα του χρόνου. Τη μέρα αυτή τα καταστήματα είναι κλειστά το πρωί και λένε πως ο μάστορας δεν πρέπει να καρφώσει κανένα καρφί πουθενά.

Οι άνθρωποι δεν τρώνε λάδι, άλλοι δεν τρώνε τίποτα και άλλοι πίνουν ξίδι για να μιμηθούν το Χριστό. Κάποιες γυναίκες φοράνε μαύρα σαν πένθος.

Τη μέρα αυτή πάμε λουλούδια για τον Επιτάφιο και η παράδοση λέει ότι πρέπει να επισκεφτούμε τουλάχιστον τρεις Επιτάφιους και τα παιδιά να περάσουν από κάτω σε σχήμα σταυρού για το καλό τους. Αφού προσκυνήσουμε παίρνουμε ένα λουλούδι που το βάζουμε στο εικόνισμα του σπιτιού.

Έθιμό μας είναι η περιφορά και συγκέντρωση των Επιταφίων όλων των ενοριών στην πλατεία. Στο δρόμο πάνε μπροστά τα εξαπτέρυγα μετά ο Επιτάφιος ακολουθούν οι ιερείς – ψάλτες και στη συνέχεια οι πιστοί με τις κίτρινες λαμπάδες. Συχνά στο δρόμο σταματούν και κάνουν δεήσεις.

Η Μ. Παρασκευή μια τόσο μικρή μέρα για τόσο μεγάλες στιγμές.

Το Μ. Σάββατο το πρωί οι νοικοκυρές ετοιμάζουν τη μαγειρίτσα, τα καλά ρούχα για το βράδυ, τις λαμπάδες.

Οι άντρες σουβλίζουν τα αρνιά, ετοιμάζουν το κοκορέτσι.

Το βράδυ του Μ. Σαββάτου μερικά παιδιά όταν ο ιερέας πει το <<Χριστός Ανέστη εκ νεκρών...>> πετάνε βεγγαλικά κι ο ουρανός λάμπει. Όσοι πήρανε μαζί τους κόκκινα αυγά τα τσουγκρίζουν λέγοντας <<Χριστός Ανέστη>> <<Αληθώς Ανέστη>>.

Μόλις τελειώσει η λειτουργία με τις λαμπάδες αναμμένες, όλος μαζί ο κόσμος σαν ένα φωτεινό ποτάμι γυρίζει στο σπίτι του. Εκεί, πριν μπει στο σπίτι, στην είσοδο ο καθένας κάνει με τη φλόγα της λαμπάδας έναν σταυρό πάνω από την πόρτα του. Μέσα στο σπίτι ανάβουν με το φως της Αναστάσεως το καντηλάκι στο εικόνισμα. Μετά κάθονται στο γιορτινό τραπέζι που έχει πάνω όλα τα καλούδια.

Σε πολλά χωριά το ίδιο βράδυ καίνε τον **Αφανό** δηλαδή το ομοίωμα του προδότη Ιούδα.

Από μέρες οι κάτοικοι του χωριού μαζεύουν ξύλα, κλαδιά και φτιάχνουν ένα σωρό που πάνω του τοποθετούν ένα σταυρό που έφτιαξαν με ξύλα και έντυσαν με παλιόρουχα.

Μετά την Ανάσταση ανάβουν φωτιά τα ξύλα και καίνε το ομοίωμα.

Την άλλη μέρα ξημερώνει η **Λαμπρή**. Όλοι μαζί συγγενείς, φίλοι ψήνουμε τον πατροπαράδοτο οβελία. Από το πρωί οι φωτιές έχουν ανάψει πάνω στις ψησταριές κι όταν είναι έτοιμες υποδέχονται το αρνί ή το κασίκι. Ακολουθεί γλέντι με συνοδεία μουσικής που κρατά ως το βράδυ. Μερικά παιδιά δένουν πάνω στο αρνί το μάρτη που είχαν φτιάξει για το λαιμό τους την 1^η Μάρτη.

Το απόγευμα της Κυριακής στο χωριό Βουνέσι [Μορφοβούνι] συγκεντρώνονται στην πλατεία του χωριού και χορεύουν **το χορό της αγάπης**. Σχηματίζουν 4 χορούς, 2 ανδρών και 2 γυναικών και τραγουδούν παραδοσιακά τραγούδια της περιοχής .

Τη δεύτερη μέρα του Πάσχα στο χωριό Κρουνέρι έχουν το έθιμο **Σίγνα**. Βγάζουν από την εκκλησία τα λάβαρα, τα εξαπτέρυγα και κάνουν τον κύκλο του χωριού ιερείς, ψάλτες, πιστοί με αναμμένες λαμπάδες ψάλλοντας <<Χριστός Ανέστη>>.

ΕΘΙΜΑ ΑΛΛΩΝ ΤΟΠΩΝ

Από τη Θράκη μέχρι την Κρήτη κι από τη Ρόδο μέχρι την Κέρκυρα η κάθε περιοχή της Ελλάδας έχει το δικό της μοναδικό τρόπο με τον οποίο γιορτάζει το Πάσχα. Μερικές περιοχές που ξεχωρίζουν για τα έθιμά τους είναι οι παρακάτω:

Η Σύρος όπου οι δυο θρησκευτικές κοινότητες που ζουν εκεί, η καθολική και η χριστιανική γιορτάζουν συγχρόνως τις μέρες του Πάσχα. Οι Επιτάφιοι των καθολικών και των ορθοδόξων κατά την περιφορά τους συναντώνται στην κεντρική πλατεία Μιαούλη όπου γίνεται κατανυκτική δέηση.

Η Χίος φημίζεται για ένα παλιό έθιμο το ρουκετοπόλεμο. Οι κάτοικοι των ενοριών των εκκλησιών του Αγίου Μάρκου και της Παναγίας Ερειθιανής που βρίσκονται αντικριστά

στο χωριό Βροντάδο φτιάχνουν αυτοσχέδιες ρουκέτες, βεγγαλικά που φτάνουν σε μερικές χιλιάδες. Το βράδυ της Ανάστασης που τα

εκτοξεύουν δημιουργείται ένα θέαμα φαντασμαγορικό.

Η Κέρκυρα φημίζεται για το έθιμο των << μπότηδων>>. Το πρωί του Μ. Σαββάτου την ώρα της πρώτης Ανάστασης, πετάνε από τα μπαλκόνια τους στα οποία έχουν κρεμάσει κόκκινα πανιά, μεγάλα κανάτια τους μπότηδες. Με το θόρυβο που κάνουν πιστεύουν ότι διώχνουν τα κακά πνεύματα.

Στην Πάρο η περιφορά του Επιταφίου της Μάρπισσας έχει μεγάλο ενδιαφέρον γιατί κάνει 15 στάσεις και σε κάθε στάση φωτίζεται ένα σημείο του βουνού όπου τα παιδιά ντυμένα Ρωμαίοι στρατιώτες ή μαθητές του Χριστού αναπαριστούν σκηνές από τα Πάθη του.

Στην Κύθνο κρατούν το έθιμο της κούνιας για την Κυριακή του Πάσχα. Μια κούνια στήνεται στην πλατεία και κουνιούνται αγόρια και κορίτσια ντυμένα με παραδοσιακές στολές και όποιος-όποια κουνάει υπόσχεται γάμο σε αυτόν που κουνάει ενώπιον του κόσμου.

Στο Λεωνίδιο το πιο εντυπωσιακό έθιμο είναι το βράδυ της Ανάστασης όταν γεμίζει ο ουρανός από αυτοσχέδια φωτισμένα αερόστατα.

ΣΚΕΨΕΙΣ – ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Για μας τους μαθητές το ότι ασχοληθήκαμε με αυτή την εργασία για το Πάσχα ήταν μια αξέχαστη εμπειρία. Ήταν μια ευκαιρία να παρατηρήσουμε, να προβληματιστούμε για πράγματα που δεν μας απασχόλησαν άλλες χρονιές.

Για να φτιάξουμε αυτό το βιβλίο εργαστήκαμε χωρισμένοι σε ομάδες. Με την άψογη συνεργασία και το σεβασμό στην άποψη του καθενός συμμαθητή μας πετύχαμε να συγκεντρώσουμε ένα σωρό πληροφορίες που μας έκαναν να μπούμε στο πνεύμα των ημερών.

Πόσα πράγματα μάθαμε για τα Πάθη του Χριστού, τις ετοιμασίες του σπιτιού, της πασχαλινής αγοράς, τα έθιμα του τόπου μας και των άλλων τόπων.

Ζωγραφίσαμε, φτιάξαμε λαμπάδες. Μάθαμε να ετοιμάζουμε ερωτήσεις και να παίρνουμε πραγματικές συνεντεύξεις. Βρεθήκαμε κοντά με ανθρώπους που ο καθένας είχε κάτι καινούριο να μας πει και εμείς γεμίσαμε το καλάθι μας με γνώσεις.

Όλα αυτά ήταν πολύ ωραία. Όλοι περάσαμε φανταστικά, αλλά αυτή η έρευνα δε μας πλούτισε μόνο σε γνώσεις αλλά μας βοήθησε να δούμε πώς μπορούμε κι εμείς ο καθένας με το δικό του τρόπο να συμμετέχουμε στον εορτασμό.

Μάθαμε πως καλό θα ήταν να νηστεύσουμε, να πάμε στο ευχέλαιο, να βοηθήσουμε τη μαμά στο βάψιμο των αυγών, να φτιάξουμε στεφανάκια για τη σταύρωση, να πάμε λουλούδια για τον Επιτάφιο να πηγαίνουμε στην εκκλησία όλη τη Μ. Εβδομάδα.

Όμως το σημαντικότερο από όλα ήταν ότι μάθαμε ότι ο Χριστός με την Ανάστασή του νίκησε το θάνατο. Μάθαμε πώς το μήνυμα του Πάσχα είναι μήνυμα ΑΓΑΠΗΣ. Έτσι καταλάβαμε πως πρέπει να είμαστε συμφιλιωμένοι κι αγαπημένοι με όλους τους ανθρώπους. Αυτές τις μέρες καλό θα είναι να δείξουμε την αγάπη μας στους διπλανούς μας με όποιο τρόπο μπορούμε.

Ανακαλύψαμε πως το αρνί, οι λαμπάδες, τα δώρα είναι μέρος της πασχαλινής ατμόσφαιρας. Οι άνθρωποι ξοδεύουμε πολλά χρήματα για όλα αυτά και πολλές φορές

γινόμαστε υπερκαταναλωτές. Μπορούμε όμως να βρούμε τρόπους να περνάμε καλά ξοδεύοντας και λιγότερα γιατί το μήνυμα των γιορτών είναι να γίνουμε καλύτεροι άνθρωποι και να βαδίζουμε στο δρόμο του Χριστού όπως μας είπε κι ο ιερέας.

Γεμάτοι από κατάνυξη, μυρουδιές, αρώματα, χρώματα λέμε όλοι μαζί:

Χριστός Ανέστη εκ νεκρών

Θανάτω θάνατον πατήσας

Και τοις εν τοις μνήμασιν ζωήν

Χαρισάμενος.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ ΘΕΡΜΑ ΟΣΟΥΣ ΠΡΟΣΦΕΡΘΗΚΑΝ ΝΑ ΜΑΣ ΒΟΗΘΗΣΟΥΝ

Τον πατέρα Σεραφείμ

Τη νοικοκυρά κ. Ευαγγελία

Τον κρεοπώλη κ. Βαγγέλη

Την ανθοπώλισσα κα. Βάσω

τον κηροπώλη και την υπάλληλο του ζαχαροπλαστείου.